



ระเบียบวิธีศึกษาวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยนี้ ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยทำการบันทึก การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการเข้าไปมีส่วนร่วม ตั้งมีรายละเอียด ต่อไปนี้

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

1. แหล่งข้อมูล

1.1 จากการเข้าไปมีส่วนร่วม (Participant Observer)

แหล่งข้อมูลในการศึกษาวิจัย ก็คือ งาน พิธี ต่าง ๆ ที่ตัว

ผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วม ในพื้นที่จะกล่าวถึงงาน พิธี ใน 2 ลักษณะ คือ

- ก. จากงาน พิธี ส่วนบุคคล
- ข. จากงาน พิธี เพื่อสาธารณกุศล

รายละเอียดของงานพิธีต่างๆ

ก. งานพิธีส่วนบุคคลสามารถจำแนกตามรูปแบบของงานได้เป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

- 1. งานเลี้ยงสังสรรค์
 - งานศรัทธยาสังสรรค์
- 2. งานแต่งงาน
 - งานแต่งงานที่จัดที่โรงแรมชั้นหนึ่งในกรุงเทพ
 - งานแต่งงานที่จัดแบบประเพณีดั้งเดิมโดยจัดที่บ้าน
 - งานแต่งงานที่จัดตามสโมสร
- 3. งานขึ้นบ้านใหม่ หรือเปิดอาคาร
 - งานทำบุญเปิดอาคารใหม่ของศรัทธยาสมาคม 25 กย.35
 - งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ของอลิษา ขจรไชยกูล 5 กย.35

4. งานเกษียณอายุราชการ
 - งานเลี้ยงส่งเกษียณอายุอาจารย์อุไร จันทโรจวงศ์
29 กย. 35
5. งานวันเกิด
 - งานวันเกิดครบรอบ 80 ปี
ศาสตราจารย์หม่อมหลวงจिरายุ นพวงศ์ 16 มีย. 35
 - งานวันเกิดครบรอบ 60 ปี 4 มีย. 35
คุณหญิงอุไรวรรณ ศิรินพวงศ์
6. งานสถาปนา
 - งานสถาปนานายกคนใหม่ของสโมสรขอนแก่นกรุงเทพฯ III
18 ธค. 34
7. งานศพ
 - งานศพของ นายสังจา ลิมสวัสดิวงศ์ 28 พ.ค. 35
8. งานพิธีอื่น ๆ ในช่วงระหว่างเดือนกันยายนถึงกุมภาพันธ์ 35

ข. งานพิธีสาธารณะกุศล มีรูปแบบหลายประเภท คือ

1. งานแพชั่นโชว์เพื่อการกุศล
 - งานแสดงแบบเสื้อของร้านชนิษฐาไหมไทย
(รายได้ทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ) 26 กค. 35
2. งานนิทรรศการขายบัตรเข้าชมเพื่อการกุศล
 - งาน '60 พรรษา มหาราชินี เพชรมณีพรรณราย'
5 ตค. 35
3. งานโบว์ลิ่งการกุศล
 - งานโบว์ลิ่งการกุศลสมทบทุนสายใจไทย 23 กพ. 35

1.2 แหล่งข้อมูลจากเอกสาร

- หนังสือเกี่ยวกับงานพิธีต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
- ประวัติบุคคลสำคัญและหนังสือแจกงานศพ

ทั้งข้อ ก. และข้อ ข. ที่กล่าวมานั้นเป็นรูปแบบของงานต่าง ๆ ที่ต้องมีการพิธี เพื่อให้กลุ่มคนร่วมกิจกรรมทั้งสิ้น ซึ่งเราคงต้องมาทำการศึกษาวิจัยในอันดับต่อไปว่าคนกลุ่มไหนที่จะเป็นสมาชิกในกลุ่มคนของพิธี ประเภทนั้น ๆ บ้าง

1.3 สัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ

ผู้วิจัยใช้วิธีการพูดคุยและซักถาม ผู้คนที่ไปร่วมงานพิธีทุก ๆ งานที่ไปเก็บรวบรวมข้อมูลโดยที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ ตอบคำถามโดยไม่ทราบว่า กำลังถูกเก็บข้อมูลอยู่

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ข้อมูลจากการเข้าไปมีส่วนร่วม

ในการทำงานวิจัยเรื่องของงานพิธี (The Party as a communication medium) นี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย

1. การสังเกต คือ ผู้วิจัยเข้าไปร่วมงาน พิธี ที่ต้องการศึกษาวิจัย แล้วใช้วิธีสังเกตการณ์ ในพฤติกรรมของผู้ไปร่วมงาน ซึ่งผู้วิจัยจะสังเกตตั้งแต่สถานที่จัดงาน เจ้าภาพผู้จัดงานและผู้ร่วมงาน ตลอดจนองค์ประกอบต่างๆ ของงานพิธีแต่ละประเภท

2. การจดบันทึก หลังจากกลับจากงานพิธี ทุกครั้งผู้วิจัยจะนำมาเรียบเรียงและจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการสังเกต โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมของคนที่มาร่วมงานพิธีที่แปลกไปจากที่ผู้วิจัย เคยพบเห็นโดยทั่ว ๆ ไป หรือแม้แต่การแสดงออกในบทบาทต่าง ๆ ที่สะดุดตาและเป็นที่น่าสนใจในงานนั้น ๆ

3. การสัมภาษณ์ ซึ่งอาจทำโดยผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่รู้ตัวว่า กำลังถูกเก็บข้อมูลอยู่ เพื่อจะได้ข้อมูลที่จริงใจมิใช่เสแสร้ง เพื่อให้ผลของการสัมภาษณ์ ออกมาแล้วน่าเชื่อถือ

4. นำข้อมูลจากแหล่ง ทฤษฎี คือ อาจนำเอาภาพของงานพิธี บางงานที่ส่งตีพิมพ์ตามสื่อสิ่งพิมพ์มาประกอบการวิเคราะห์วิจัย

5. การบันทึกภาพงานต่าง ๆ ไว้ด้วยวิดีโอเทป ซึ่งผู้วิจัยจะต้องนำ ช่างภาพไปงานพิธีด้วยทุกงานที่ต้องการจะเก็บข้อมูลเพื่อบันทึกภาพของงานพิธีเหล่านั้น

6. การปฏิบัติงาน ตามหน้าที่ของผู้วิจัยได้รับมอบหมายตามตำแหน่ง หน้าที่และได้ทราบพฤติกรรมของสังคมโดยผ่านสายงานต่าง ๆ ซึ่งการที่ผู้วิจัยจะเข้าไปมีส่วนร่วมกับงานพิธีต่าง ๆ ได้ นั้น จะต้องได้รับบัตรเชิญ หรือเป็นกรรมการจัดงานพิธีนั้น ๆ จึงสามารถเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์หรือเข้าไปเก็บข้อมูลได้อย่างชัดเจนซึ่ง ในการเก็บข้อมูล ของงานพิธีต่าง ๆ นั้น ผู้วิจัยจะทำการวิจัยงานพิธีได้เฉพาะ งานที่ผู้วิจัยได้รับบัตรเชิญให้ไป ร่วมงาน และจากการที่ผู้วิจัย อยู่ในสถานภาพและตำแหน่งหน้าที่ทางสังคม จึงสามารถ ท้าทำได้เข้าไปมีส่วนร่วม และมีบทบาท (Social Role) ในงานพิธีเหล่านั้นได้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการนำทฤษฎีของ Marshall McLuhan มาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.1 วิเคราะห์ว่างานพิธีเป็นส่วนขยายของคน (Extensions of man)

เป็นเวทีที่ผู้คนได้แสดง (Simulation)

3.2 วิเคราะห์บทบาทของงานพิธีในฐานะที่เป็นสื่อ (Medium is the message)

3.3 วิเคราะห์สิ่งที่งานพิธีสื่อออกมา (Media hot or cold)

4. การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยถือว่างานพิธี (Party) เป็นหน่วย (Unit) ที่ใช้ในการวิเคราะห์ซึ่งหน่วย ของงานพิธีนี้ ยังแบ่งออกเป็น ลักษณะของงานพิธี และลักษณะของบุคคล

ดังนั้น ในการนำเสนอข้อมูลต่างๆ ของงานพิธี จึงต้องทำการ วิเคราะห์วิจัย บุคคลต่างๆอันเป็นส่วนประกอบของงานพิธีนั้น ๆ ควบคู่ไปด้วย โดยมีการนำเสนอข้อมูลดังนี้

1. นำเสนอถึง บทบาทของงานพิธีในฐานะที่เป็น เวทีสำหรับคน (Extensions of man)

2. นำเสนอ ในความหมายที่งานพิธี เป็นสื่อร้อนและเย็นและสื่อก็ คือสาร (medium is the message)

ปัญหาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ก็คือ การที่ผู้วิจัยเข้าไปร่วมงานพิธีต่าง ๆ โดยที่ต้องมีผู้ติดตามไปในงานเพื่อถ่ายภาพหรือบันทึกวิดีโอเทปนั้น งานพิธีบางงานซึ่งจะต้องมีบุคคลสำคัญมาร่วมงาน จึงมีเจ้าหน้าที่เข้มงวด และไม่อนุญาตให้ผู้บุคคลภายนอกเข้าไปถ่ายภาพหรือวิดีโอได้ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยต้องเข้าไปเจรจาขออนุญาตต่อเจ้าหน้าที่เหล่านั้น และต้องนำกล้องถ่ายรูปหรือกล้องถ่ายวิดีโอ ไปให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบหรือประทับตราอนุญาตเสียก่อน จึงจะนำไปถ่ายในงานพิธีนั้น ๆ ได้ ซึ่งในกรณีนี้ ถ้าหากผู้วิจัยมิได้มีตำแหน่งหน้าที่ทางสังคม หรือมิได้เป็นกรรมการจัดงานนั้น ๆ แล้ว ก็จะไม่สามารถเก็บรวบรวมโดยการบันทึกภาพต่าง ๆ เหล่านี้ได้

ปัญหาอีกประการหนึ่งก็คือ ในสังคมของงานพิธี ที่นำมาศึกษาวิจัยนี้ บางงานก็เป็นงานพิธีของชนชั้นกลาง ซึ่งผู้คนส่วนใหญ่มักไม่ใคร่จะสวมบทบาท หรือสวมบทบาทได้ไม่แนบเนียนนัก จึงง่ายต่อการสังเกตและวิเคราะห์ แต่ถ้าเป็นงานของพวกชนชั้นสูงหรือที่เรียกว่า (Hi-society) แล้ว ส่วนใหญ่ทุกคนจะคุ้นเคยต่อการวางตัวในการออกสังคมของงานพิธี ดังนั้น เขาจึงมีปฏิสัมพันธ์ (Social Interaction) การแสดงออกที่คล้าย ๆ กันทั้งสิ้น ซึ่งถ้าหากผู้วิจัยไม่คุ้นเคยหรือไม่รู้จักภูมิหลัง (Background) ของเขามาก่อนแล้ว ก็จะไม่สามารถวิเคราะห์ สิ่งที่เขาเหล่านั้นสื่อออกมาได้ เพราะแทบทุกคนจะมีแบบแผน (Pattern) ในการทักทาย สนทนาปราศรัย หรือการแสดงออกอื่น ๆ ที่เป็นไปตามค่านิยมของสังคมโดยทั่วไปอยู่แล้ว จึงยากแก่การวิเคราะห์ว่า สิ่งใด "จริง" สิ่งใด "แสดง"